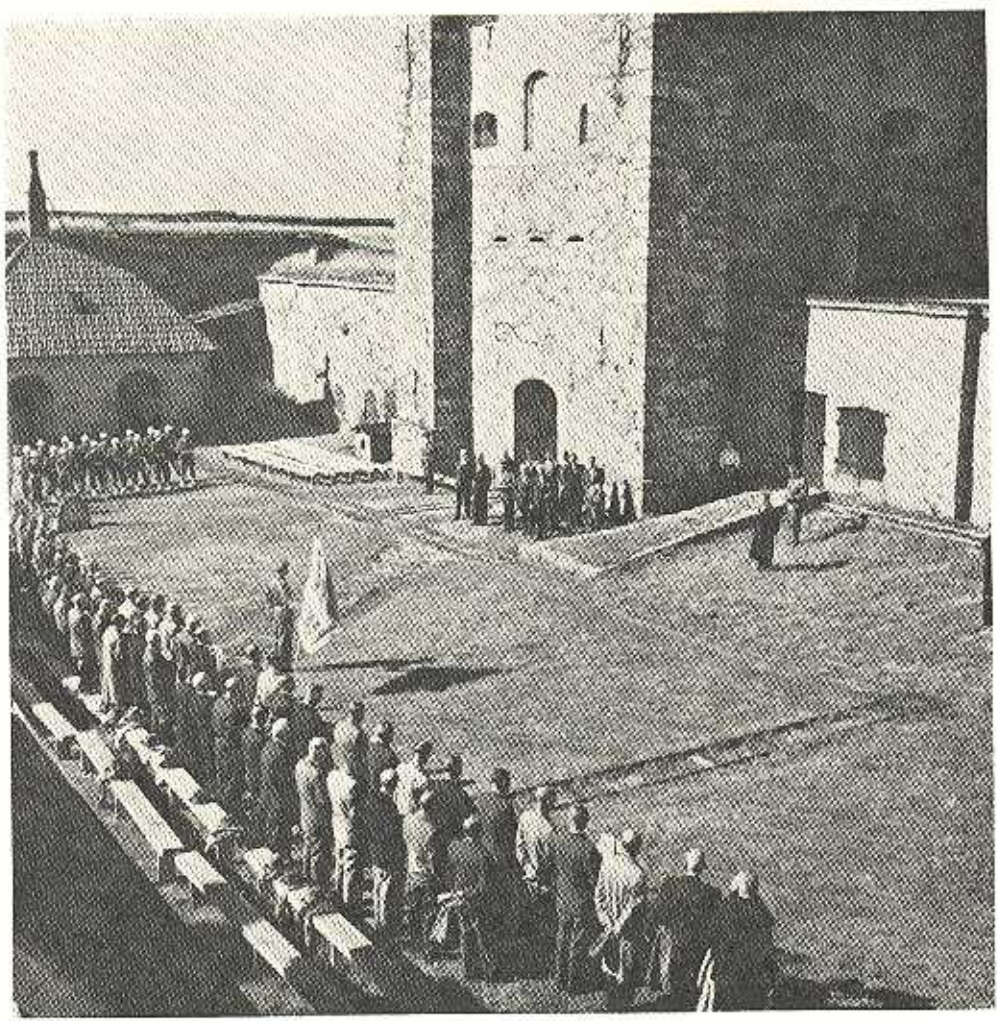

1/61

1936 JUBILEUMSNUMMER 1961

ORGAN FÖR KUSTARTILLERIETS KAMRATFÖRENING — GÖTEBORG

ATLAS MARIN AB

levererar

Ekolod - Gyrokompasser

Dieselmotorer - Separatorer

Vinschar - Styrmaskiner

m m

Prima KÖTT, FLÄSK och
CHARKUTERIVAROR i parti från

SVERIGES
SLAKTERIFÖRBUND

GÖTEBORG
Tel. 19 25 70

Maskiner
för sömnadsindustrin

Forsberg & Kato AB

Tomtebagatan 38, Stockholm
Tel. 34 59 05

PAT, skyddsboxar för propelleraxlar
förstklassigt metallgjuteri

AB F. R. Cederwall & Söner

Stampgatan 24 Göteborg C
Tel.: 15 27 95, 15 27 96

Vi gör till

när det gäller motorcykeln

Där får Ni "rätta grejer och bra service,
för han kan motorcyklar".

Den ligger på *Briggatan 6, Tel. 19 55 30*

De vackraste tapeterna

kommer från

Engelska Tapetmagasinet

V. Hamngatan 14 (mitt emot Stäcks)
Tel. 13 23 92, 11 98 50 - Göteborg C

Färsk Fisk

Eina Fischen

Svensk Andelsfisk

Telefon 17 46 80

Byggnadsfirman

Stieg Elmquist

GÖTEBORG - Tel. 18 78 10

Fastighetsreparationer
Murning, snickerier och grovarbeten

A-K-T-U-E-L-L-T

Jag fick en hälsning från Guza här-omdagen. Flera kustartillerister från västkusten är med där nere varav två "stammare", kapten Håkausson och flaggjunkare K. B. Olsson. Käbe skriver att det går bra och att allt är väl. Varmt och gott, 38° i luften och 24° i vattnet. *

Kustartillerister som någon gång besökt O II:s fort på Västerberget och då besökt underofficersmässen kommer kanske ihåg de vackra målningarna som prydd väggar. Nils Bohlin heter konstnären. Målningarna har nu räddats till eftervärlden och fördelats till de tre befälsmässarna på KA 4. Konstverken, som är målade på gipsbotten, har under årens lopp, de har målats 1914, fått en och annan skada, men inte värre än de går att restaurera. På officersmässen har de kommit på plats och gör ett förnämligt intryck. Överste Gråberg har på ett utmärkt sätt fört penseln för återställande i ursprungligt skick. *

Kamratföreningen har under 1961 haft flera träffar på KA 4. Vid en sådan gjorde kapten Ragnar Wrangstad i FN-uniform ett framträdande och berättade, belyst med ljusbilder, om sitt år i FN:s tjänst i Israel. *

Hans Nilsson är ett bekant namn i kustartillerikretsar. God idrottsman och skicklig dykare. Maskinist Nilsson utförde i höstas en fantastisk räddningsbragd då han på över 50 meters djup i grodmansdräkt gick ner och räddade en dykande kamrat som fastnat. Räddningsbragden rönt stor uppmärksamhet i såväl press, radio som TV. Han har för sin insats tilldelats ett flertal belöningar. Den förnämsta utdelades lördagen den 22/4 1961 under högtidliga former, då Hasse Nilsson ur IKAs hand fick motruga generalmajor Hj. Åströms pris för framstående insatser Kustartilleriet till heder. *

Så har vi snart jubileumsfest. Du har väl annu ditt deltagande. Ring sekreteraren! *

Till slut vill jag önska alla läsare en fortsatt angenäm vår och en härlig sommar. *Red.*

ÅRSMÖTE

med Kamratföreningen avhölls i Älvsborgssalen på KA 4 fredagen den 21/4 1961.

Förhandlingarna leddes av general Henrik Lange, som efter välkomsthälsning höll presentation över de under 1960 avlidna medlemmarna, M. Wiberg, C. Svanberg, C. Wilck och G. E. Olsson.

Års- och revisionsberättelser godkändes och styrelsen beviljades ansvarströbet.

General Lange, som på grund av sin avflyttning till Stockholm ej kan stå kvar som ordf., utsågs enhälligt till hedersledamot.

Till ny ordf. valdes med acklamation överste Sixten Gråberg. Styrelsens sammansättning i övrigt framgår av notis på annan plats i tidningen.

Avgående ordf. general Lange.

Till föreningens representanter vid det VIII nordiska kamratmötet i Köpenhamn den 26—28 maj utsågs den nye ordföranden och förvaltare G. Odkraus.

General Lange avslutade årsmötet med att överlämna ordförandeklubbans till överste Gråberg och framförde sitt tack för den tid han haft äran att leda föreningens verksamhet. Han tackade för det goda samarbetet och hoppades på fortsatt positiv utveckling och önskade föreningen allt gott och poängterade slutligen att kamratföreningen har en synnerligen stor uppgift att

Kamratföreningens nye ordf. överste Gråberg.

fylla som länk mellan förbandet och det civila livet.

Sedan överste Gråberg tackat den avgående ordföranden avslutades kvällen med middag på Underofficersmässen.

Kamratföreningens styrelse:

Ordförande: Överste Sixten Gråberg.
1:e vice ordf.: Major Gösta Karlberg.
2:e vice ordf.: Direktör Hans Blenner.
Sekreterare: Förvaltare Gustav Odkraus.

Skattmästare: Lagerchef Ivar Koppmann.

Klubbmästare: Vaktmästare Olle Berg.

Ledamot: Maskinmästare C. A. Hofving.

Suppleanter: Lokförare P. O. Callermo och förvaltare O. L. Redmo.

Revisorer: Korrespondent A. Johansson och dröskägare G. Gustafsson.

Suppleanter: F. d. poliskonstapel A. Lauwner och sergeant G. Bäckström.

Redaktör: Flaggjunkare Erik Knöös.
Östandvindsgaran 4 B, Göteborg H.

Omslagsbilden:

Kamratföreningens 20-årsjubileum på Älvsborgsön

Avskedsord av generalmajor R. Kolmodin

Onsdagen den 22/3 avskedstalade generalmajor R. Kolmodin inför befälskärerna vid kustartilleriet i Göteborg med följande ord.

Vid ett tillfälle sådant som detta, kan det väl vara på sin plats att låta blicken gå tillbaka till vad som varit. Ser man på hur förhållandena var i slutet av 1910-talet, frapperas man av tre ting, nämligen:

vapnets slutenhet

dess statiska karaktär och

dess befälssystem, som ännu alltför jämt var i mångt och mycket ett patriarkaliskt befälssystem.

Kustartilleriet bestod av Vaxholms och Karlskrona kustartilleriregementen samt Älvsborgs kustartillerikår. Dessa förband representerade tillsammans en värld för sig. Den var nästan helt slutet. Utifrån kom mycket litet in i denna värld, som utvecklades praktiskt taget helt för sig själv.

Systemet var också inom sig väsentligen statiskt. Förbanden var helt fasta och förflyttningar mellan regementen förekom ytterst sällan, praktiskt taget endast inom officerskåren vid befordran till regementsofficerare.

Befälssystemet hade i mångt och mycket sin lägg av indelningsverkets patriarkaliska system, helt naturligt för övrigt, eftersom vapnets första officersgeneration voro officerare redan vid sekelskiftet och t. o. m. före detta. Detta befälssystem var utomordentligt för sin tid och indelningsverkets förhållanden, grundat som det var på fast auktoritet och faderlig omvårdnad och uppbyggd av goda män, men det var naturligtvis föga anpassat för att möta den nya tidens värnpliktsoldater.

Efter det första världskrigets slut gick det svenska försvaret in i en kris, som var betingad av optimistiska förhoppningar om en evig fred. Den gången voro dessa knutna till det nyupprättade N. E. Vi veta alla att det hoppet sveks, men det hade — innan detta skedde — hunnit sätta sina spår i 1925 års nedrustningsbeslut. Detta gick hårt fram över skilda delar av försvarsorganisationen. För kustartilleriet såsom varande ett litet vapen, var nedskärningen naturligen ytterst känbar. Det kunde till och med ifrågasättas om den nedskärning, som vapnet 1925 utsattes för, kunde erbjuda möjligheter till fortsatt liv och förnyelse på egen grund.

Nedskärningen medförde dock icke någon resignation inom vapnet utan

Avgående IKA generalmajor R. Kolmodin.

tvärtom en ökad aktivitet för att klarlägga för alla vapnets betydelse och uppgifter i riksförsvaret. Nu utbildades och preciserades i slutet på 20-talet teorin om vapnets egenvärde i försvaret. Tidigare hade vapnets uppgifter väsentligen bedömts vara såsom vid dess tillblivelse att försvara flottan i dess baser. Ehuru denna viktiga uppgift kvarstod, tygde man nu på att även om sjöstridskrafter icke voro tillstädes, representerade kustartilleriet ett egenvärde i försvaret mot invasion över havet, som hade sin grund i uppgiften att slå bort den landstigande styrkan eller försvaga och desorganisera anslaget i dess mest känsliga moment innan det ännu fått fast fot i land.

Denna teori, som vi nu betrakta som självklar, blev under diskussionerna på 30-talet allmänt erkänd, vilket är till riksförsvarets gagn även i dag.

Beredskapen under det sista världskriget ställde vårt vapen inför starka personliga påfrestningar. Det var ju här fråga om en vidgad organisation, som ännu inte hunnit genomföras. Ropen på kustartilleri till stöd och skydd visade sig också — nu som utomlands under första världskriget — vara inför verklighetens påtagliga hot väsentligt starkare än man på många håll väntat. Påfrestningarna gällde — förutom de värnpliktiga — även stampersonalen, som ju under långa tider och i total omfattning fick lämna sina studier eller civila verksamheter, många gånger under mycket

besvärliga förhållanden. Att beredskapen kunde effektivt upprätthållas, var en stark och uppskattad prestation.

Den tid som följt därefter, är först en konsolideringsperiod, som självfallet var nödvändig efter de improvisationer och den anspänning, som hade förekommit. Under denna period fann vapnet vägen tillbaka till ett balanserat fredsliv. Men den perioden avlöstes ganska snart av anpassningsperiod, som blev nödvändig på grund av teknikens utveckling. För ett tekniskt vapen som kustartilleriet, som skall möta en alltmera tekniskt betoad tidsålder, är naturligen denna anpassning särskilt betydelsefull. Med en lätt schematisering kan man väl säga, att den perioden innefattade praktiskt taget hela 1950-talet. Anpassningen pågår alltför. Vissa betydelsefulla resultat föreligga, ehuru ännu åtskilligt återstår, helt enkelt därför att den tekniska utvecklingen visserligen är snabb, men den är dock väsentligen snabbare i tidskrifter och tidningsartiklar, än den är i verkligheten. Allting har fördenskull icke kommit fram till acceptabla helhetslösningar.

Anpassningen har hittills väsentligen gällt:

för det tunga artilleriet: moderniserad eldledning, vartill kommer att ännu några nya moderna batterier tillkommit. Kustrobotbatterier äro under utveckling;

för det lätta artilleriet: ny materiel av synnerligen god konstruktion är delvis levererad och i övrigt under anskaffning. Uppsättning av levererade batterier är påbörjad;

Kustjagarförband ha uppsatts ingående i kustartilleriets organisation, avsedd att vara en elittrupp för anfall och spänning inom våra skärgårdar och kustområden med möjlighet att bryta motstånd och därmed bereda väg över stränderna för efterföljande trupper.

Båtmaterielen har förnyats och anpassats till att kunna tjäna även kustjagarförbanden.

Sist, men inte minst betydelsefullt är, att kustartilleriets *fredsutbildning* har anpassats icke blott efter den nya materielen, utan även givits en starkare betoning av kustartilleristen såsom skärgårds- och kustsoldat.

Nya lösningar har i alla förekommande fall sökts med hänsynstagande till det faktum, att man måste räkna med att i varje fall taktiska atomvapen kan komma att insättas mot oss.

Samtidigt med att detta skett har

kustartilleriet som ett element i det samlade riksförsvaret fått portarna till omvärlden alltmera öppnade och kustartilleriets personal kan numera finna vägar till befattningar inom försvaret, som tidigare voro stängda. Detta förhållande måste uppenbarligen verka positivt ur rekryteringssynpunkt.

Med allt detta kan väl sägas att anpassningen till utvecklingen för ett moderniserat kustartillerivapen börjat att taga form, ehuru väl det säkerligen kommer att krävas mycket arbete, innan utvecklingen inom allt detta kunnat stabiliseras i fasta former.

Ett är i varje fall säkert. Så länge vi har att räkna med faran av en fiendlig invasion över de oss angränsande vattnen, måste varje svensk försvarsorganisation som är förnuftigt uppbyggd också i sig innesluta ett starkt kustartillerivapen, som står redo att verka till den anfallandes förintelse eller skada under invasionens svagaste moment, som är tiden närmast före landstigningen och tiden under dess fortgång. Detta sker i samspel med sjöstridskrafter, vars basering genom kustartilleriet bliva skyddade och i samverkan med armén, som med sina förband både deltagar i det direkta kustförsvaret och har att möta den fiende, som kunnat fullborda sin landstigning.

Vårt vapens verksamhet i fred har till syfte att vi vid krigstillfälle effektivt kan uppställa de kustartilleriförband, som enligt gällande planer skall ingå i vår krigsorganisation. Den utbildnings- och personalorganisation som vi nu äga härför har visserligen varit belastad med svårigheter på grund av förefintliga vakanser, men den har der oaktat kunnat framvisa resultat som varit goda och även tilldragit sig uppskattning och erkännande. I den verksamheten är emellertid — förutom de materiella frågorna — flera spörsmål aktuella. Jag skall här beröra endast ett par av dem.

Först *rekryteringen*. Den är som vi alla veta för försvaret i sin helhet och därmed också för oss, ett svårt problem. Anledningen härtill är den pågående industriella utvecklingen i en fortgående högkonjunkturs tecken, som ropar på mera folk både till industrin själv och även till dess underlag, som i denna tid mer än förr är utbildningen vid skolor och universitet. I en sådan situation kan en rekrytering vara besvärlig även om årsklasserna växa i omfattning. För ett så tekniskt betonat vapenslag som vårt, ökar kraven eftersom avgången av tekniskt utbildande blir särskilt märkbar genom industriens önskemål att suga till sig just denna arbetskraft.

Ytterst synes det mig omöjligt att komma till rätta med denna fråga utan att angripa lönefrågan särskilt för de yngre kategorier som inom organisationen tidsmässigt sett stå nära rekryteringskällan, även med beaktande av att åtgärder på dessa punkter även få följdverkningar på andra håll inom organisationen. I en tid, där den materiella värderingen — vad man än må tycka därom — blivit ett ofrånkomligt faktum, måste hänsyn tagas till vad som är på andra områden. Jämförelser som görs av de unga, vilka är nära rekryteringskälla, kunna djupt verka hämmande på rekryteringen. Detta är mycket allvarligt, särskilt inom officerskåren, där man på grund av beredskapens stora officerskurser måste räkna med en stark avgång i slutet av 60-talet. Detta oönskade förhållande gör det så mycket mera nödvändigt att alla befälskategorier medverka inom ramen av personliga möjligheter i det dagliga livet till rekryteringsbefrämjande åtgärder genom personlig påverkan då tillfälle till sådan erbjuder sig, eller ock på annat sätt. Det är i alla fall fullt klart att alla befälskategorier härutinnan hava ett gemensamt intresse.

Rekryteringen påverkar *trivseln* liksom denna har sin överkan på rekryteringen. Trivselsfrågorna äro självfallet betydelsefulla och de böra uppmärksammas både ifråga om de materiella förutsättningarna för det militära livet, som i möjlig mån ifråga om övningar, så att personalens önskade samvaro med familjen icke äventyras mer än som är nödvändigt. Här kommer naturligtvis fråga om användningen av ytterförläggningar upp. Önskemålen äro härvid på olika håll

mycket varierande — detta beroende på olika lokala förhållanden. Där ytterförläggningarna särskilt äro en belastning, hör förbanden centralt förses med utbildningsmöjligheter och övningsmateriel, så att tiden för ytterförläggningens nyttjande blir så begränsad som är möjligt ur utbildningssynpunkt.

Alla materiella betingelser för trivseln i det militära livet — de som här nämnts och även andra — äro naturligen ytterst betydelsefulla. Men de få icke undanskymma att detta icke är — i varje fall det enda — väsentliga. Ytterst betydelsefullt är ock att individen också genomgår en *andlig utveckling*, som kan ligga till grund för karaktärens rätta utbildande och personlighetens andliga resning. Personalvärden, som glädjande nog börjat att ingå i medverandet som en naturlig del av militär verksamhet och som förvisso också bör omfatta stampersonalen, innesluter också en personlig egenvård. Vi lära att soldaten skall ägna sitt vapen en daglig tillsyn. Sådan giva vi också vår kropp. Det kan vara anledning att betänka om icke en sådan daglig tillsyn också måste ägnas åt vår själ — åt personlighetens andliga utveckling. All erfarenhet från krig — kanske särskilt det senaste — lär oss att påfrestningarna i krig ofta bliva sådana, att de icke kunna bäras utan att soldaten besitter inre harmoni och andlig styrka. En sann religiös tro är härvid en soldatens styrkekälla.

För mig personligen har det varit en stor glädje att få under närmare ett halvt sekel stå i kustartilleriets och därmed också i det svenska riksförsvarets tjänst. Det har inte däri bara varit att tjänsten vid vårt vapen är stimule-

Från högridligheten i KA 4 pjäshall.

ÄLVSBORG — ett namn som förpliktar

Inför Kamratföreningens 25-årsjubileum kan det vara skäl att göra en tillbakablick på kustförsvaret men också att kasta en blick framåt. Ur det förflutna bör man hämta inspiration och kraft att föra utvecklingen framåt. Traditionens makt är stor. Denna makt bör utnyttjas på ett förnuftigt sätt. Vidmakthållandet av goda traditioner är av väsentlig betydelse för att skapa och utveckla en god anda inom en sammanslutning, en kår, ett förband. Vissa nationer ha väl besinnat detta och vinnlagt sig om att ta tillvara och vårda de goda traditionerna. Så har icke alltid varit förhållandet i vårt land. Vid den stora försvarsreduktionen i samband med 1925 års försvarsbeslut, utplånades sålunda flera förband inom armén och kustartilleriet, förband, av vilka en del sedermera återuppstått med andra förbandsnummer och namn. Sådana årgärder äro icke ägnade att vidmakthålla de goda traditionerna. 1932 firade kustartilleriet sitt femtioårsjubileum såsom egen vapengren inom marinen. Härvid utgavs en av översten

rande genom sin mångsidighet och övningsterrängens skönhet, utan framför allt därigenom att man fått tjäna en del av vårt försvar, vars defensiva kraft berättigar det att vara ett betydelsefullt element i vårt försvarsbyggnad. Mitt val av yrke har jag aldrig haft anledning att ångra. Stimulerande har och varit känslan av samhörighet och kamratskap och den lojalitet mot vapnet, som alla befälskärer vid skilda tillfällen visat. Ett rikt minne, som jag tacksamt bevarar, var det tillfälle för 25 år sedan, då en samfäll glädje tog sig uttryck inom alla befälskärer, när en ljusning beträffande vapnets då särskilt svåra villkor började att skymta. Den skicklighet, det nit och intresse, som befälskärerna ådagalagt såväl i daglig tjänst, som i övrigt för vapnets befrämjelse och utveckling, hör också till minnen, som jag tacksamt bevarar. Dit hör också de goda insatser, som vapnets personal åstadkommit på idrottens område, och som verksamt bidragit till att göra vapnet känt och ansett.

Då jag nu går att nedlägga befälet som IKA, sker det med tacksamhet för att jag fått detta verksamhetsfält och med de bästa välgångsönskingar för vapnets framtid och för varje enskild kustartillerist.

Allan Cyrus sammanställt jubileumsskrift, som med dokumentarisk grundlighet ger en bild av vapnets utveckling under de gångna 50 åren. I inledande kapitel behandlas även kortfattat förhållandena under 1800-talet och tidigare epoker. Kustartilleriet i sin moderna form är ovedersägligen uppsatt 1902. Men det som tillkom 1902 var strängt taget blott ett nytt namn och en ny organisation. De närmaste föregångarna voro Vaxholms och Karlskrona artillerikårer. Dessa voro emellertid icke heller några "gamla" förband med långa traditioner. Kungl. Vaxholms artillerikår uppsattes först 1889 och Karlskronakåren 1893. I själva verket är omvandlingen av vårt försvar en ständigt pågående process, som emellertid tid efter annan framtingar en till synes sprängartad organisationsförändring. Söker man efter orsaken till den omorganisation, som för det svenska kustartilleriet trädde i kraft 1902, skall man finna att densamma sannolikt leder sitt ursprung till övergången från segel till ånga såsom framdrivningsmedel för krigsfartyg. Denna övergång innebar nämligen i mångt och mycket en revolution i fråga om taktiskt uppträdande till sjöss. Fartygen frigjordes från beroendet av vinden och kunde manövreras på ett sätt, som tidigare varit omöjligt.

Striden mellan en invaderande sjöstyrka och den försvarande i land hade tidigare oftast tagit formen av en blockad med artilleridueller på med vår måttstock mätt blygsamma avstånd mellan stillaliggande fartyg och artilleri i land. Skjutmetoderna voro tämligen likartade ur artilleristisk syn-

punkt antingen skjutningen skedde mot mål i land eller mål till sjöss. Artilleriets utbildning kunde vara tämligen ensattad.

Stridsfartygens nya rörlighet och deras alltmer utvecklade skydd skapade emellertid särartade problem. Det framstod omsider klart, att de gamla skjutmetoderna och den gamla ammunitionen icke längre höllo måtten ifråga om effektivitet och artilleristiskt utbyte vid fartygsbekämpning.

För att närmare studera dessa problem, uppgöra förslag till artillerimaterielens utveckling, så att den blev bättre lämpad för sitt ändamål, utforma nya skjutmetoder och utbildade personal i skjutning mot rörliga sjö- mål organiserades 1886 en skjutskola som blev embryot till det moderna kustartilleriet och som leder i en i stort sett obruten följd fram till den nuvarande Kustartilleriets skjutskola. I den nuvarande skjutskolans arkiv finnes ännu bevarad en kommanderingsstulla från den första skjutskolan 1886. Denna hade ett mycket blygsamt format. Som chef och förste lärare tjänstgjorde kaptenen vid Kungl. Göta artilleriregemente A. F. Centerwall, som andre lärare löjtnanten vid Kungl. Svea artilleriregemente C. O. E. von Feilitzen. Eleverna voro blott två till antalet, nämligen kaptenen vid Kungl. Svea artilleriregemente N. W. Westin och löjtnanten vid Kungl. Göta artilleriregemente V. C. L. Haefner. Om formatet på skolan sålunda var litet, så var Centerwall i gengäld en eidsjäl, som genom energiskt, skickligt och framsynt arbete åstadkom goda resultat. Under sammanlagt 5 år ledde han skjutskolan. 1898 benämndes skjutskolan, arméns och flottans gemensamma skjutskola och stod då under chefskap av den ovan omnämnde Westin. Här spårar man klart samhörigheten i fråga om artillerimaterielen och skjutmetoden mellan kustartilleriet och flottan.

Då kustartilleriet jämlikt riksdagsbeslutet 1901 organiserades som självständigt vapenslag inom marinen bestämdes också, att Älvsborgs kustartilleridetachment skulle uppsättas i Göteborg. Detachmentet skulle tillhöra Karlskrona kustartilleriregemente. Detachmentet utvidgades 1915 i enlighet med 1914 års försvarsordning till Älvsborgs kustartillerikår (KA 3), som sedermera drabbades av

Kustartillerist av äldre årgång.

indragning enligt 1925 års försvarsordning. När Älvsborgs kustartilleriregemente uppsattes efter 1942 års försvarsbeslut kunde regementet få tillbaka det gamla förbundets namn, men inte dess gamla nummer, ty detta hade under tiden tilldelats Gotlands kustartillerikår, som tillkom efter 1936 års försvarsbeslut. Vad äger nu kustartilleriet för rätt till namnet Älvsborg? Älvsborg är ju ett befästningsverk av väsentligt äldre datum än det moderna kustartilleriet. Det gamla Älvsborg var beläget på berget intill Klippans tullstation i Göteborg. Detta slott anlades tröligt under 1200-talet. Dess uppgift var att trygga besittningen av älvmyningen, Sveriges dåvarande enda port mot Västerhavet. Älvsborg tjänstgjorde också som gränsfästning mot Danmark. Namnet Älvsborg lär 1366 ha skrivits Elvosborgh, vari utom borg ingår ett oelv-öse, d. v. s. älvmyning, till älv och en avledning till os, vilket betyder mynning av vattendrag. (Jfr St Oset, som ligger rätt väster om Nordre älvs utlopp.) Det gamla Älvsborg skiftade ägare mellan svenskar och danskar många gånger under 1400-talet. Gustav Vasa lät återuppbygga slottet sedan det bränts av danskarna 1502 och 1523. Det försågs härvid med en bastionerad huvudvall och en våt grav. Hur fästningen då såg ut kan man studera på en koppartavla som är fastsatt på sockerbruket vid Carnegie.

Under Nordiska sjuårskriget erövrades Älvsborg av danskarna, likaså 1612 och båda gångerna måste svenskarna erlägga dryga lösensummer för att återfå Älvsborg. Under 1630- och 1640-talen förstärktes Älvsborg och hindrade 1644 en dansk flotta från att segla in till Göteborg. Emellertid fann man vid denna tid, att Älvsborg låg för långt indraget. Man beslöt därför att raserat gamla Älvsborg och bygga en ny fästning på Kyrkogårdsholmen. Wärnschiöld fick uppdraget att planera det nya befästningsverket, som fick namnet Nya Älvsborg, och som 1704 fick låna sitt namn även till de nya befästningsverken på Västerberget. Det kan i detta sammanhang vara av intresse att ta del av hur det gick till vid anläggandet av de för sin tid mycket moderna och väl skyddade anläggningarna på Västerberget. Ur en minnesskrift om Götiska Förbundet, vars förbundstecken man kan närmare studera på borggården vid Nya Älvsborg, där det finnes uppsatt till minne av Förbundets insatser vid tillkomsten av Älvsborgs fästning är följande stycken hämtade:

"GÖTEBORGS FÖRSVAR

Götiska förbundet kan tillmäta sig hedern att äfven i handling hafva verkat till fosterlandets försvar.

Den 2 oktober 1891 höll ordf. Reuter ett längre föredrag om försvarstörrelsen mot de nordiska länderna och hemställde till bröderna om bildande af en försvarsförening i Göteborg. Förslaget vann enhälligt bifall, och teckningen till medlemsskap tog omedelbart sin början. — D. 19 Okt. 1892 höll Ljtnant numera kapten O. F. Kuylenstierna ett föredrag i försvarsfrågan. Inledningsvis redogjorde ordf. br. Billmansson för denna frågas utveckling och behandling i riksdagen under de 25 år, den står på dagordningen. — Den 9 November s. å. var till logen inbjuden korpulen Blom från Dalarna, som af försvarsvänner utsändts att hålla föredrag i Sveriges bygder och för tillfället befann sig i Göteborg. Till honom uttalades varmt erkännande för hans fosterländska gärning. — Vid sammanträdet d. 25 Nov. gjorde Förbundet på förslag af talmannen br. Axel Krook ett uttalande i försvarsfrågan af följande lydelse: "Under intryck af den glädje hvarje medlem af Götiska förbundet måste erfara öfver de patriotiska beslut, Sveriges representation redan fattat för ordnande af ett någorlunda tryggande försvar för landet, vill Götiska förbundet till dagens protokoll anteckna denna sin tillfredsställelse, i det hopp, att intet oförutsett hinder må numera ställa sig i vägen för den gamla frågans lösning."

Vid högtidsdagens sammanträde d. 1 Dec., hvilket leddes af landsböttingen greve Souilsky, framträdde den vördade styrelseledamoten Borgmästaren Colliander och höll ett längre anförande i försvarsfrågan. Inledningsvis påpekades det högsinnade beslut, som konung och riksdag nyss fattat ifråga om gamla Sveriges försvar, och erinrades om, huruledes förbundet äfven utom förbundsborgen visat sina tankesätt genom att ställa sig i spetsen för den Lokala försvarsförening, som helt säkert i icke ringa mån bidragit till den fosterländska rörelse, som uppstått inom vårt samhälle och i sin mån gifvit stöd åt det för fosterlandets framtid viktiga beslut, som riksdagen nu fattat. Därefter framlade talaren ett detaljeradt förslag till bildande af en fond, afsedd för Göteborgs försvar.

Fonden skulle bära namn af "Göteborgs försvarsfond af år 1892" och "bildas genom frivilliga gåfvor af alla, som tillhöra Göteborgs samhälle eller för detsamma väl och tillvaro hysa varmare känslor, samt lemnas dels för en gång och dels årligen, samt uppbäras af 5 komiterade, som för hvarje år utses af förbundsmännen, och hvilka komiterade hafva skyldighet att, så snart medlen uppgå till 100 kr., mot kvitto aflemna dem jämte namnförteckning å gifvarne till förbundets högste skattmästare, hvilken därefter gör samma medel räntebärande och bokför dem särskildt under titel: "Göteborgs försvarsfond af 1892". Härefter följde anvisningar å en del anordningar i detalj.

Vid härom företagen omröstning antogs i dess helhet borgmästarcu

Kustartillerister av i dag.

Collianders förslag, och valdes till medlemmar i förutnämnda komité: Generalkonsuln m. m. L. Philip, kammarherren m. m. M. Lagerberg, vägmästaren Gustaf E. Falck, löjtnant C. B. Westholm och grosshandl. m. m. P. E. Lihander.

Förberedande åtgärder, såsom urdelande af listor, sammanställande af komiteede och insamling af medel, utfördes af Colliander. Hos Stadsfullmäktige begärdes, att 200.000 kr. skulle för Göteborgs försvar afsättas ur Renströmska fonden. Enskilda donatorer, som bidragit med 100 kr. och däröfver, tillerkändes medlemskap och rösträtt i Försvarsföreningen. På tillskyndelse af bror Gustaf Malmgren och Erik Liljestränd och under deras utiska ledning anordnades en ståtlig musikfest, som inbragte öfver 1.800 kr.

I Febr. 1898 disponerades 7.000 kr. för inköp af mark till sjöbefästningar, och d. 27 juni 1899 beslöts att för 5.330 kr. (2.830 + 2.500) inköpa 7/36 mrl. Kåringberget Västra Frölunda (omkr. 5 hektar) samt där till hörande utmarksskifte omkr. 6 h:ar (12 tunnland 17 kappland).

I Mars 1898 behagade H. M:t konung Oscar II till försvarsfonden skänka 1.000 kr.

Den mark, å hvilken Västerbergets befästningar nu äro befintliga, har således genom Götiska Förbundets initiativ och åtgärder hållits fosterlandsförsvaret tillhanda.

En upplysande öfversikt öfver Götiska förbundets åtgöranden till Göteborgs skydd från sjösidan lemnades af Borgmästaren Colliander i ett till Öf-

verstelöjtnanten, numera Öfversten, Claes Grill riktadt tal i logen d. 20 Okt. 1907. Talaren yttrade:

"Vi vet ju alla, att Götiska Förbundets högsta mål är fäderneslandets väl, och då förbundet har sitt säte i Göteborg vid Göta elfs utlopp i Västerhavet, har det städse legat oss varmt om hjärtat, att införtsporten till Göta rike kunde tillbommas för dem, som ämnade intränga i och förstöra vårt herrliga och ärorika land.

Denna införtsport hade dock åtminstone under det sista halfseket stått på vid gafvel så att t. o. m. fiendtliga kapareflottiljer skulle hafva kunnat inlöpa till våra kajer och brandskatta eller förstöra Göteborg, som icke blott i sin egenskap af hamnstad med storartade fartygsdockor, verkstäder och kolupplagsplatser utan äfven såsom järnvägsknur utgör en så viktig länk i landets försvarskraft.

Det var hufvudsakligen för att söka bidraga till åstadkommande af en bom för porten, som för 15 år sedan inom Förbundet bildades en fond, benämnd "Göteborgs försvarsfond af år 1892", till hvilken skulle tecknas medel inom och utom förbundet. Teckningen blef dock ej så storartad, som man beräknat, och man möttes af flera, som kunnat lemna stora bidrag, med det gemäle, att Göteborgs försvar åligger staten och ej enskilda samhällsmedlemmar.

En del af landets riksdagsmän hade dock andra åsikter, och vid mitt hänvändande till en framstående riksdagsman inom landtmannapartiet i Andra kammaren med framställning, att han i riksdagen skulle verka för Göteborgs försvar mot sjösidan, fick jag till svar

frågan: "Hvarför skola vi landtmän göra uppoffringar för Göteborgs försvar, då göteborgarne själfva ej gjorde något?"

Insamlingen pågick emellertid och efter 5 år hade vi väl en liten fond af omkr. 15.000 kr. Men detta var ju en droppe i hafvet, och icke kunde vi därmed locka riksdagen att företaga något.

Vid den tiden, och då vi stodo spörjande, huru vi på något gagnande sätt skulle kunna använda de hopsamlade ringa medlen, hitkom en ny fortifikationsbefälhafvare, nivarande öfverstelöjtnanten, förbundsbrodern Claes Grill.

Han var en ung man med öppen blick för det stora gagn, icke blott Göteborg utan hela Sveriges rike hade af en fast bom vid Göta elfs mynning, och han ansåg Västerberget vara ett ganska godt fäste för bommen, samt trodde, att anskaffande af kronan af marken för en fästningsanläggning där skulle i någon mån påskynda statsmakternas ingripande till förverkligande af befästningstanken.

Men förbundsbrodern Grill var icke blott en tankens utän äfven en handlingens man, och inom kort tid hade han träffat aftal med jordegere om inköp af jordområden till ett pris, som knappast kostat försvarsfonden mer än en tjugoudel af hvad kronan skulle fått betala, därest inköpen skett först sedan fästningsanläggningen beslutats.

Köpebrefven lågo klara i försvarsfondens förvaltares, Götiska förbundets styrelses ego, försedda med transport på kronan, till hvars ombud de skulle öfverlemnas, så snart beslutet om befästningen af statsmakterna fattats."

Så kommo alltså befästningarna på Västerberget till. De uppkallades efter H. M. Konungen, vilken själv öfvervar det första sprängskottet, till Oscar II, fort. Tillsammans med befästningsverken Nya Älvsborg och andra mindre befästningar på öarna vid Älvmynningen bildade fortet på Västerberget Älvsborgs fästning. Denna organisation öfvergick 1942 till Göteborgs kustartilleriförsvar men trupperförbandet KA 4 fick bära traditionen om Älvsborg i sitt namn.

Eftersom det gamla slottet hade sina kanoner och sin infanteribesättning och kanonerna bemannades av artillerister och alla artillerister en gång sammanfördes i det gamla artilleriregementet, som sedermera delats många gånger och bildat ursprunget till alla våra artilleriförband, kan man alltså leda traditionen tillbaka åtminstone till 1200-talet och alla strider och

Från invigningen av platsen för Oscar II fort år 1899

Kamratföreningen genom tjugofem år

Måndagen den 27 jan. 1936 samlades ett 70-tal kustartillerister från Göteborg med omnejd på restaurant Gamle Port i avsikt att bilda en kamratförening. Initiativtagare var dåvarande kommandanten i Älvsborgs fästning, major Folke Eriksson, som hade all anledning att vara både glad och överraskad att så många hörsammat hans kallelse. Ett enhälligt "ja" stadfäste tillblivelsen av Kustartilleriets Kamratförening i Göteborg. Föreningens första styrelse fick följande utseende: Major Folke Eriksson, ordf., flagjunkare A. W. Winblad, sekr., länsarkitekt Allan Berglund, v. ordf., sergent Hans Twedmark, skattmästare, direktör Sven Ström, klubbmästare och löjtnant G. Nordin och redaktör A. Hallin, suppleanter.

Verksamheten blev från början livlig och den 26 mars fastställdes föreningens stadgar där § 1 fick följande lydelse:

"Föreningen, som är opolitisk, har till ändamål att utgöra en föreningslänk mellan nuvarande och förutvarande kustartillerister, såväl fast anställda som värnpliktiga, vårda kustartilleriets och Älvsborgs fästnings traditioner samt befördra ett gott kamratskap".

I denna anda fortsattes verksamheten fram till krigsåren då det blev besvärligare för föreningens medlemmar att samlas. Således avhölls inget årsmöte år 1940. Krigshotet in på knutarna blev dock en vana och kamratföreningens verksamhet kunde åter komma i gång och detta bidrog högst väsentligt till den goda anda, som alltid har återfunnits bland kustartillerister i allmänhet.

skärmytslingar kring mynningen och öarna utanför Göta älv. Så mycket har alltså vår port mot havet i väster betytt för vårt land att svenskar under många århundraden offrat blod, svett och tårar för att behålla den i svensk ägo.

Göteborgs kustartilleriförsvar och Kungl. Älvsborgs kustartilleriregemente ha fått det ansvarsfulla och ytterst hedrande uppdraget att bilda stommen i det försvar som i våra dagar organiseras till skyddet av den utomordentligt betydelsefulla kuststräcka, vars centrum alltjämt utgöres av Göta Älvs mynning och staden Göteborg. Må vi, som i denna oroliga tid fått övertaga det kustartilleristiska skyddet av Göteborg, väl besinna vårt stora ansvar.

Kamratföreningens fana.

Kustartilleriet i Göteborg undergick vid denna tid en pånyttfödelse vilket också avtecknade sig i avsevärt ökat medlemsantal för kamratföreningens del. Det nya KA 4 vid Kärningberget växte fram med ett underbart vackert kasernområde där kanslihus och kaserner fick en naturlig inramning av naturens skönhet. År 1944, då kamratföreningen samlades till årsmöte, kunde medlemmarna samtidigt få en demonstration av de nya lokaliteterna.

Kriget tog slut och glädjen stod högt i tak. Något nytt förpuppande av Göteborgs kustartilleri blev inte aktuellt. Utbyggnaden fortsatte och kamratföreningen växte sig alltmera fast hos gamla kustartillerister. På årssamma-

trädet i april 1946 instiftades kamratföreningens förtjänstplakett, vilken skulle utdelas i guld, silver och brons till medlemmar som varit aktiva under 10, respektive 15 och 20 år. Årssammasträdet 1955 slopade dessa bestämmelser och instiftade i stället en veterannål att tilldelas medlem efter 20-årigt medlemskap. Guldplaketten är kvar och kan utdelas till person inom eller utom föreningen som därtill gjort sig synnerligen förtjänt.

1946 propagerades för kamratföreningens rörelsen i en gemensam uppmarsch inför dåvarande ÖB, general Ljung, som talade i samband med en försvarsutställning vid Näckrosdammen, där han betonade betydelsen av de militära kamratföreningarna, vilket visade att försvaret har stacka fästen i det civila.

Den 16 mars 1947 invigdes kamratföreningens fana och på försvarets dag samma år kunde den flanerande göteborgaren se och beundra den vackra symbolen i spetsen för kamratföreningen på väg till Slottsskogen.

1950 gavs första numret av kamratföreningens tidning ut. Den kallades för "Kustposten" och hade kapten K. Hamilton som redaktör. Tidningen har sedan dess utkommit med växlande intensitet och har utgjort en värdefull länk för sambörigheten mellan kamratföreningens medlemmar. 1960 ändrades namnet till "KA-fyren".

År 1952 firade kustartilleriet som vapen sitt 50-årsjubileum. Det var stor parad på KA 4 och kamratför-

Från kamratföreningarnas dag den 30 maj 1946.

eningen var givetvis med och gammal och ung kunde ta del av hur kustartilleriet utvecklats under 50 år.

Kamratföreningen firade i september 1956 sitt 20-årsjubileum med jubileumsnummer av Kustposten, med högtidlighet på Älvsborgsö och med jubileumsmiddag på Långedrag's restaurang.

Kamratföreningens lokala verksamhet har under årens lopp skett i form av kamratträffar på KA 4, utflykter i skärgården och besök på Nya Älvsborg. Ordförande under de 25 åren har varit: 1936—1938 major Folke Eriksson, 1938—1939 major S. Hultkrantz, 1939—1941 major Ernst Rudberg, 1941—1946 överste R. Kolmodin, 1946—1954 överste H. Callerström, 1954—1957 överste S. Haglund och 1957—1961 överste H. Lange.

Samarbetet inom de svenska militära kamratföreningarna har efter krigsåren ökat inte minst genom den samsarbetskommitté som bildats och där kustartilleriet är representerat av överste Allan Cyrus. Även inom Göteborg finns en samsarbetskommitté, som bildades 1958 och har till uppgift att stärka kamratföreningstanken inom Göteborgs garnison.

Med Danmark och Norge har kamratföreningen goda förbindelser med motsvarande sammanslutningar.

Konrakterna utåt har präglats av stor livaktighet och vid ett flertal tillfällen har kamratföreningen deltagit vid kamratmöten i såväl Sverige, Norge som Danmark. Att här tänka upp och redovisa alla dessa sammankomster skulle leda för långt, så därför väljs som exempel ett referat ur det danska "Kystartilleribladet" från september 1956. Det är skrivet av presidenten i Kystartilleriföreningen i Köpenhamn, bankdirektör C. O. Thorsten.

ET JUBILÆRUM

Kustartilleriets Kamratförening i Göteborg fejrede søndag den 2 september sit 20 års jubilæum. Som president for den danske Kystartilleriforening var jeg inviteret til at overvare jubileumsfesten, som forløp på en overmåde smuk og værdig måde. Der var skabt en festlig ramme omkring jubileet, og det var, som altid ved disse nordiske sammenkomster, en fryd at mærke den hjertelighed og varme, der stråler gæsterna fra de øvrige nordiske lande imøde. Der var ingen grænser for den omsorg, der fra vore svenske værter side dagen igennem blev draget for, at vi skulle befinde os vel.

Jeg ankom til Göteborg søndag morgen i det skønneste sommervejr med "Sessan" fra Fredrikshavn, og kl. 12 var jeg inviteret til frokost i officersmessen på Kongl. Älvsborgs Kustartilleriregiments kaserne ved Käringsberget sammen med de øvrige svenske og norske gæster. Vi blev på kaserne motaget af formanden for Kamratföreningen, oberst Sv. Haglund, som derefter presiderede ved frokostbordet. Blandt de svenske gæster var chefen for det svenske kystartilleri, generalmajor Kolmodin, og endvidere havde jeg den glæde at træffe vore gamle venner oberst Wockatz, Alex Hawborn og Calle Hofving fra Gö-

Gamla trotjänare belönas vid Kamratföreningens 20-årsjubileum.

teborg og vore norske venner Peder H. Berg, Sverre Dahl og Skoglund samt Tormod Ulleberg fra Fredrikstad. Endvidere var tilstede ved denne hyggelige frokost formanden for Göteborgs luftværnskårs Kamratforening, oberst Nils Juell, formanden for marineforeningen "Flottans män", kommandørkaptajn Leijonhufvud, foreningens stifter, major Folke Eriksson, o. fl.

Efter frokosten begav vi os til marketenderier, hvor kaffen indtoges sammen med foreningens øvrige medlemmer. Kl. 13.40 marcherede vi med fane og musikkorps i spidsen til regimentets havn, hvorfra vi blev ferget over til den gamle fæstning "Nya Älvsborg", som ligger på en holm i Skärgården, og her foretog den egentlige jubileumshøjtidelighed med faneparade, andagt ved feltpresten Valter Andréén, tale af generalen, uddeling af hederstegn m. m. Et åreskompani stod opstillet i fæstningsgården og musikkorpsen spillede.

Den gamle fæstning rummer særlige minder for os danske, idet en

af Tordenskjolds kanonkugler endnu sidder i væggen i fæstningens gamle kapel. Tordenskjold beskød i 1719 fæstningen en søndag formiddag, hvor halvdelen af besætningen var kommanderet til gudstjeneste i kapellet, rev benet af en mand, som sad på pulpituret, fortsatte gennem pulpiturets træverk og havnede i muren på den modsatte side, hvor kuglen stadig sidder, ligesom hullet i træverket stadig ses. Efter højtideligheden på "Nya Älvsborg" gik vi ombord i et par minebåde og oplevede et par timers pragtfuld sejlads gennem Göteborgs skärgård.

Dagen afsluttedes med en festmiddag på "Långedrag's restaurang", som ligger aldeles pragtfuldt med udsigt over Skärgården. Ved midt dagen udbragte general Kolmodin en skål for den danske og norske konge, og jeg havde den ære at udbringe skålen for den svenske konge. Ved et senere tale overbragte jeg den danske Kystartilleriforenings lykønskning, i det jeg samtidigt overrakte en gave bestående af en Just Andersen-pokal prydet på siderne med motiver fra slaget ved Lyndanis i 1219. Jeg tror, denne gave vakte både opmærksomhed og glæde. Foreningen modtog i øvrigt riktige gaver fra svenske og norske broderforeninge.

Kl. 23 brød jeg op fra festen, og general Kolmodin, oberst Wockatz og oberst Nils Juell ledsagede mig til "Sessan". Jeg gik til køjs og lod minderne vælde ind over mig om endnu en strålende dag sammen med svenske og norske kystartillerister. Den, der har oplevet en sådan dag glemmer den aldrig."

PERSEDELVÅRD

Stamrekrytterne havde haft persedelvård og sergeanten inspekterede. Røllingen kom till flitig användning och många fick bakläxa. Vid ett tillfälle då sergeanten slog några slag på en kavaj uppslöd ett ovanligt kräftigt dammoln. Den här har ni väl inte piskat alls? röt sergeanten.

- Jo, sergeant, sa rekryten.
- Är det säkert det?
- Ja sergeant.
- Är det absolut säkert?
- Ja sergeant.
- Kan ni svära på det?
- Ja sergeant.
- Gör det då!
- Dj-lar, sergeant!

*

BEFÄLSÖVNING VID KA 4

Övningsledaren frågar: Vad finns det för platsbyrustning på batteri XY? Kaptan Q.

Svaret blev: Tja, dom har visst en pappersrulle nere i källaren.

IDROTT

Idrottsverksamheten vid KA 4 bedrivs dels som tjänsteidrott och dels inom KA 4 idrottsförening. Att en så viktig del av vår tjänst som fysisk träning sker på tjänstetid är självklart och lika självklart är att idrottsföreningen måste verka som vilken annan idrottsförening som helst, alltså som en hobby- och fritidsförening. Denna är en väsentlig och avgörande skillnad mellan tjänsteidrotten och verksamheten inom idrottsföreningen. Att en viss sammanblandning av dessa verksamheter är ofrånkomlig är lättförståeligt, men det får inte tolkas så som någon gjorde häromdagen, då vi resonerade om ungdomsverksamheten inom föreningen. "Hur kan ni hålla på med sådant på fritid och utan ersättning?" Det är den stora frågan. På fritid och utan ersättning! Måne frågeställningen beror på tidsandan, den mystiska och svårdefinierade, som i vår tid får skulden för det mesta?

Det finns några eldsjälur i ledningen för KA 4 IF och det torde vara på sin plats med en närmare presentation. Ordförande är Sven Vilg och i övrigt arbetar föreningen på följande sektioner: Orientering under ledning av Ivar Holgersson, handboll under Benny Pettersson, fotboll Lars Olsson, bordtennis Georg Gustavsson, badminton Evert Germundsson, simning Per-Axel Eriksson och ungdomsverksamheten ledes av Gustav Lundberg.

Av dessa sektioner har under vintern i stort sett endast bordtennis- och ungdomssektionen tävlingsidrottat. I bordtennis har ett lag deltagit i Göteborgs korpserie och placerat sig som tvåa. Även ungdomssektionen har mest ägnat sig åt bordtennis med Brot Olsson som lagledare och ambitiös tränare. Pojkarna har också haft en klubb-tävling i bordtennis och inombushopp. Segrare blev där Karl-Gunnar Stenström respektive Tomas Eriksson.

Ordf. i idrottsföreningen
Blaggjunkare Sven Vilg.

De övriga sektionernas medlemmar har mest tränat och arbetat för att få ihop lag till vårens tävlingar. Orienterarna har hållit till ute på Skatås där en barack har hyrts och samling skett varje söndag. Drömmen att få ihop ett lag till 10-milakavlen i Stockholm har förts och alla ser framåt mot en säsong med många deltagare och fina kämpatag. Tyvärr måste jag ännu en gång i dessa spalter beklaga att medelåldern bland de aktiva närmar sig "gubbåldern" alltför mycket. Därför får vi hoppas på vad ungdomssektionen kan åstadkomma med sin rekrytering av pojkar i skolåldern. Vi får se om några år. Många unga och energiska grabbar dyker upp och jag hoppas bara att vår förmåga ska räcka till att lära dem teknik och den rätta idrottsmannaandan.

Från tjänsteidrotten kan nämnas att i marionmästerskap i handboll löstades

KA 4 som vanligt i första omgången mot KA 2 och förlorade borta med 18-17.

Vid kustartillerimästerskapen på värja blev KA 4 tvåa efter KA 1 och i de individuella marionmästerskapen kom kapten Grevin fyra, fljg Heimar sexa, fljg Boman tia och major Arnström tolv.

Resultaten av SMI:s tävlingar på hemmabanor i simning har i dagarna utkommit och där förekom KA 4 i toppen av nästan alla grenar med de kända simmarnamnerna furir Bertil Nilsson, fänrik P-A Eriksson, kapten Sjöberg, maskinist Hasse Nilsson och vpl Hultgren. Även inom tjänsteidrotten står en del stora tävlingar för dörren och det är inte utan att vi med en viss tillförsikt ser tiden an.

SKRAMMEL

Vpl 314 Svensson var ovanligt mager varför han bland kamraterna gick under benämningen benranglet. Han var mycket förtrivlad över detta så han klagade sin nöd för sin kompanichef. Klagan blev ganska långdragen så till slut sa kompanichefen: Det här ska vi klara ut, men stå inte här och skramla längre nu utan ut och anmäl er i övningarna!

*

LOKALKANNEDOM

Det hade kommit ett nytt skrivbrev till kompaniexpeditionen. Kompanichefen skulle ha bud till systemet. Jag vet inte var det ligger, sa skrivbrevet. Ta min cykel den hittar, sa kompanichefen.

*

HÖG MATEMATIK

Vid en geometriktion på stamskolan skulle en av eleverna framme vid svarta tavlan utföra ett geometriskt bevis. Det gick nu inget vidare trots att den civile läraren sökte hjälpa till. Till slut förlorade läraren tålamodet och utbrast:

- Det var väl ändå höjden . . .
- gånger bredden fyllde eleven snabbt i.

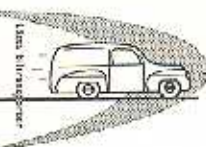

AB Budbyrå

Erik Dahlbergsgatan 8

GÖTEBORG C

Tele: 137687, 134476, 118702

HAGENS UR & OPTIK

Långedragsvägen 72, Tel. 29 02 31

Utprovning av glasögon, förstklassig service
Moderata priser

Erik Anderssons Plåtslageri

Långedragsvägen 31 Tel. 29 30 66

Utför alla förekommande arbeten inom branschen

Klubbmärken - Medaljer - Plaketter

C. G. SVENSSON GRAVYRATELJE

Kyrkogatan 30 — Telefon 10 59 86

KUNGSSTENS GLASMÄSTERI

Långedragsvägen 28 Tel. 29 03 75

utför allt inom yrket

Firma G. G.-Service

Sprängkullsgatan 31

Telefon 13 49 51

REKOMMENDERAS

Kungsstens Damfrisering

Långedragsvägen 3 - Tel. 29 05 12

Skönhetsvård och fotvård

Tala med

RAGNAR BERGSTEDT AB

för besked genast

Mårten Krakowgatan 10, Göteborg
Tel. 19 76 90

Lennart Svenssons

KONFEKTYRKIOSK

Bohus-Björkö Tel. 79 10 79

Erik Nordströms Speceriaffär

Grimmeredsvägen 86 Tel. 29 02 46

REKOMMENDERAS

NÖJDS KONDITORI

Piongatan 3 Tel. 29 38 13

REKOMMENDERAS

KUNGSSTENS BILVERKSTAD

Varholmogatan 12 Tel. 12 07 46

El-, motor och chassireparationer
Plåtskador

Bror Ericsons

när det gäller

målning

av

HUS — INDUSTRIER — FARTYG

Södra Vägen 2 — Tel. växel 20 01 80

FACIT P

den svenska

RESESKRIVMASKINEN

AB Åtvidaders Industri

O. Hamngatan 30 Göteborg

tel. 17 24 20

TJURFÄKTNING

Flaggjunkare Åke Kjellman har gjort en snabbvisit i Spanien och berättar här om sina intryck från en tjurfäktning i Madrid.

Genast vid ingången till den cirkelrunda stenbyggnaden med tjurfäktningarscenen möter oss stalldoften. Vi är sent ute och första tjuren är redan inne på arenan. Han är fullständigt överrumplad och överraskad av 35.000 upphetsade spanjorer och försöker finna sig tillrätta. Så med ens ett rött skyuke, som är gult på baksidan. Tjuren rusar på, skynket glider undan och den s. k. peonen gömmer sig bakom barriärens öppning. En annan peon från en annan öppning i barriären vinkar med ett skyuke och tjuren rusar dit. Skyuket glider undan och tjuren snarar, men får snart se ett skyuke från ett annat håll och rusar igen. Peonen tappar skyuket och gömmer sig själv bakom barriären. Tjuren är lövånad och bökar med hornen, men förstår ingenting. Alla tre peonerna är nu framme på arenan och tjuren rusar i ilska men blir ideligen lurad.

Matadoren kommer nu fram och gör hastigt några turer mot tjuren, som försöker så gott han kan. Matadoren ska väl här söka komma underfund med tjurens beteende.

Peonerna står beredda att ingripa.

En visselsignal och som från forna tiders tornerspel uppenbarar sig ett par lansbevapnade ryttare på varsin gammal hästkrake. Hästarna har en ögat förhunder och är matrasserade under blåen. De skrider fram mot tjuren. Peonerna hetsar tjuren i riktning mot hästarna, som verkar fullständigt ointresserad av det hela. Tjuren är nu upphetsad till raseri och så med ens försöker picadoren, så kallas ryttaren, få läste för lanser i tjurnacken, ibland lyckas det, ibland vältes både picador och häst över ända mot barriären. Flera gånger lyckas picadorerna sarga tjuren svårt och djuret får kraftigt blodflöde.

Tjuren rusar runt och stampar.

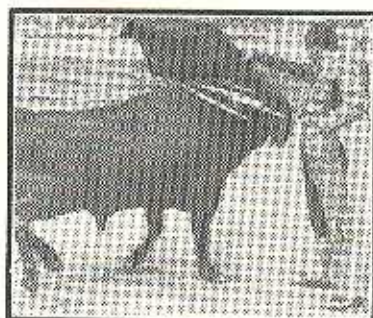
En visselsignal och nu kommer tre banderilleros, som är klädda i vackra

ätsittande kläder. I händerna har de pappersprydda käppar, som har sylvassa spetsar i ändan.

Den förste banderilleron närmar sig med viga hopp tjuren och hoppar plörligt upp och sticker käppen i tjurnacken. Detta upprepas tre gånger. Tjuren skakar förtyvlat för att bli kvitt käpparna och hörjar bli trött.

Så är det tid för publikgunstlingen, matadoren, att under jubel träda fram på arenan.

Envigen börjar. Människans kamp mot den råa styrkan. Matadoren utför sina rörelser med utsökt precision och smidighet. Tjuren följer hela tiden skynkets rörelser, men matadoren lyckas ha kontroll över det hela. Han för skynket bakom sig och ibland följer

tjuren med hornen tätt under matadorens armhålur. Publiken är med på noterna och uttrycker sitt bifall eller missnöje. Matadoren utrustar sig så med ett svärd och går tillbaka till tjuren. De båda motsändarna betrakta varandra och med ens sitter svärdet blixtnabbt i tjurens nacke.

Ibland behöfve matadoren flera stick för att avliva tjuren. Envigen är slut och människan har segrat. Nästan alltid samma utgång.

Matadoren skär ena örat av tjuren och viftar glatt mot publiken, som är i extas och kastar ner hattar, nåsdokar ja t. o. m. skor till matadoren, som tar upp persedlarna och kysser dem. Följeslagarna återbördar kleno-

derna. Nåsdokar fladdra och i gullstol bäres matadoren ut.

Ett hästspann släpar ut tjuren.

Allt som allt dödas sex tjurar av tre matadoren. Skådespelet är över på ungefär två timmar.

TITELFÖRBRISTNING

En tyghantverkare med familj hade flyttat in i ett nytt hus Ungänge med en grannfamilj. Titeltbortläggning. Grannfrun undrade förstas vad tyghantverkare är för någonting.

— Är du någon sorts skröddare?

— Tja, skämtade tyghantverkaren, skall du ha något sytt?

— Ja, sa frun, jag har en kappa som behöver läggas ner.

— Det är nog väl avancerat för mig tyckte tyghantverkaren, men ett par byxor kan du få avtagna.

Söpass mycket tyghantverkare var han!

Söndag utan
G-P
ingen söndag
Läs Göteborgs-Postens
SÖNDAGSNUMMER

GUNNAR GRANHAGE

Mårten Krakowgatan 1 a

Utför: Sprängningsarbeten - Grävmaskinsarbeten - Våganläggningar - Gårdsplaner
Försäljer: Makadam - Skärv och Grus

Tel. kont. 15 10 73, 15 23 27

Bost. 18 92 25

AKTIEBOLAGET GERHARD OVING

Värmeledningar, Gas-, Vatten- och
Avloppsledningar, WC- och
Badrumsinredningar

Kontor och verkstad:
Sprängkullsgatan 19 A
Tel. 11 28 00, 11 41 80,
" 11 38 15, 11 46 55

Blomsterhandeln LINNÉA

Nils Ericsonsgatan 23
Tel. 13 35 30

Filial: Blomsterkiosken, Centralen
Tel. 15 25 07

PISKNING sker maskinellt, varvid mattorna utsättes
för mindre påfrestning än vanlig handpiskning.
Vi hämta och hämsända på dagen

Göteborgs Maskinella Mattpiskning
Tel. 13 08 90 - 29 32 62. Öppet kl. 9—16
Sprängkullsgatan 19—21

Gör som konstnärer

Inrama hos

FERM & PERSSON

Reflexfritt glas till tavlor
Kungsgatan 22 - Tel. 45 01 06

Alltid en "FULLTRÄFF" med ett
mål ifrån Grill Georg

Ostra Larmgatan 6	9—21.30
Berzeligatan 12	9—23.30

HAGA TRÄTOFFELFABRIK

Haga Nygatan 31 — Telefon 11 97 11

Kvaliteten i våra preservativs, 4712 de Luxe, Spanjora,
Luna m. fl. märkesvaror har gjort oss till landets
största företag i branschen. Detsamma gäller våra
skyddskrämer 4712 och Atyl.

H. E. ADAMSSON AB

Kungsgatan 65 Södra Hamngatan 37
Över 80 affärer i landet.

Vid val av pipa och tobak, kom in till oss.
Vi ger Er även råd i piprökningens svåra konst.

Prova våra specialtobaksblandningar

Sandéns Eftr.

Etabl. 1815
Södra Hamngatan 55
Göteborg C - Tel. 15 09 22

RING-ar

När det gäller RING oss på
RING-ön

I. ANDRENS GUMMIVERKSTAD

Stenkolsgatan 17, Ringön, Göteborg H
Tel. växel 23 50 30
Lilla Nygatan 2 (Palladium)
Tel. 13 99 70, 13 88 39

CARL W. ANDERSSON AB

KOPPAR-, BLECK & PLÅTSLAGERI
Lantvårsgatan 4. Tel. 14 46 80, 14 86 90
Specialverkstad för arbeten i
Rostfri plåt
Alla slag av Koppar & Plåtslageriarbeten

LENNART WALLENSTAM

Byggnadsfirma

Tel. växel 19 26 50

När det gäller
Nybyggnader och Reparationer samt
Fastighetsförvaltning

GÖTEBORGS VERKSTADSINDUSTRI

Gamla Tuvevägen 24 - Tel. 22 78 10, 23 64 63
Plåtslageri och Svetsning.
Nyttillverkning liksom Reparationer.

Yrkesinsp. licens för svetsning av ångpannor
och kärl under tryck. TRC-kontroll.

Hansens Konditori

Skogsrydsgatan 23—25 Göteborg V
Tel. 29 42 45

Goda Bakverk

Egen Tillverkning
REKOMMENDERAS

BLOMSTERKIOSKEN

Vid Sahlgrenska Sjukhuset - Göteborg
Tel. 13 18 72, 13 22 67 — Postgiro 24 03 08

Öppet 8.30—19.00. Sön- och helgdagar samma tid
Medlem av Blomsterförmedlingen

SMÖRGÅS-CENTRALEN

Gyllenkraksgatan 17 — Göteborg
Telefon 18 10 75 - 18 43 07

STAN'S ÄLDSTA SPECIALFIRMA

Vi sänder:

Smörgåsar - Snittar - Sandwich - Landgångar
Specialité: Sandwichtårter

GLAS, PORSLIN och
PRESENTARTIKLAR

MAJORNAS BOSÄTTNING

Karl Johansgatan 37, vid Karl Johans kyrka
Telefon 14 28 93

HÖGSBO BOSÄTTNING

Axel Dahlströms torg 3 - Telefon 45 18 24

ROM 1960

Idrottsintresset under 1960 kulminerade i de sjuttonde olympiska spelen. Vem skulle inte vilja vara med? Vara med där världens idrottselit möts i tävlingar, som stöpts och blötts i världspresen under hela sommaren. Att vara med och se dessa idrottsstjärnor från närmare håll, från olympiabyns insida.

Jag visste att jag hade en viss chans och när jag lördagen den 28 maj satte mig på tåget vid Göteborgs central att resa till träningsläger i Stockholm, Uppsala och Oslo, hade jag bara en sak i huvudet att kvalificera mig till olympiaden i 200 m bröstsim. Att jag skulle få träna hårt, mycket hårt, det visste jag. Träningen här hemma i Göte: hade jag satt igång med redan i november 1959. Jag hade byggt upp min kondition genom löpning och min styrka genom skivstång. På träningslägret skulle jag nu fortsätta finslipningen i 50-metersbassäng utomhus tillsammans med Tommie Lindström, "världsfyra på 200 m bröstsim", och hans tränare Ake Lindgren.

Sommarmånaderna juni och juli förlöpte under intensiv träning. Vid Svenska Mästerskapen, som gick i Uppsala i slutet av juli, skulle de olympiakandidater som ej klarat kvalöransen få sin sista chans. Tommie Lindström var redan klar, så nu gällde det mig. Tyvärr gick det inte. Jag blev bara fyra i finalen och missade kvartiden med flera sekunder. Jag trodde då att min olympiad var ett avsågat kapitel, men efter många om och men skulle jag få en chans till vid de tävlingar som skulle anordnas för olympiaresenärerna ett par dagar senare. Och då smäll det. Jag klarade kvartiden med över en sekund och min olympiabiljett var klar. Gissa om jag var glad! Jag visste inte riktigt vilket ben jag skulle stå på, men vem skulle inte vara glad om ens största önskan går i uppfyllelse.

Söndagen den 21 augusti reste jag från Torislanda, via Köpenhamn och Milano till den eviga staden Rom. Bortsett från mellanlandningarna var restiden 7 timmar. Mottagningskommittén på flygplatsen i Rom bestod av en chaufför och en buss där det med stora bokstäver stod Svezia. Att chauffören inte var från Rom konstaterade vi ganska snart. Restiden till olympiabyn, Villaggio Olimpico, skulle vara ungefär 15 minuter. Efter 45 minuter började en viss oro lägra sig i bussen och färriken Severgård, mo-

dem femkampare, fick ta befälet och med hjälp av en guidadekarta lyckades vi till slut komma fram till byn. Klockan var då mitt i natten.

När jag vaknade frampå förmiddagen dagen därpå var det ett underbart väder. Solen sken inte ljummet som hemma i Sverige, utan den var varm nästan för varm. Att den var för varm, det fick vi prov på sedan. De nordiska ländernas deltagare hade gemensam matsal, som låg 3 till 400 meter från förläggningen. Allt efter matvanor hade de andra deltagarna var och en sin matsal, således hade USA sin, Kina och Japan sin, Italien och Frankrike o. s. v.

Berndt Nilsson framför den Olympiska vagnen.

Olympiabyn med matsalarna till vänster.

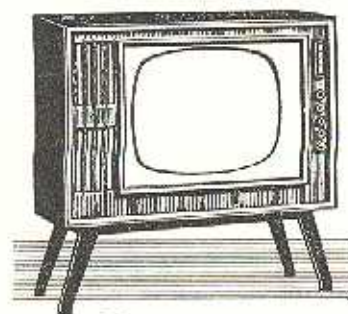
Den 25 augusti invigdes den 17:de olympiaden i ett strålände väder där temperaturen höll sig omkring 36 grader i skuggan. Flera timmar innan uppmarschen till stadion tränade de olika nationerna inne i olympiabyn. Allt måste klaffa vid en sådan storlagen ceremoni.

Dagen efter började tävlingarna i vissa grenar tidigt på morgonen. I simning inledde Barbro Eriksson först av oss, men blev tyvärr utslagen i försöken på 200 m bröstsim. På kvällen var det Tommie Lindströms och min tur att bli utslagna i försöken. Mest synd var det om Tommie som missade semifinalen med 2/10 sekund.

Den svenska representationen var inte så framgångsrik i bassängen, men en del fina placeringar fick vi, främst då genom Jane Cederqvist, som tog en silvermedalj på 400 m fritt.

Stämningen i simstadion var mycket hög, mest märktes det om det var någon italiencare i vattnet, då stod publiken upp och sökte skrika fram sina favoriter. Den västa publik som jag någonsin har sett och hört var i en polemik mellan Sovjet och Tyskland. Tyska laget bestod endast av spelare från Västtyskland. Sovjet vann matchen efter många diskutabla domslut med 5—4. Hade det inte funnits poliser och vakter till hands då, så tror jag säkert att domaren hade blivit lyubad.

Boxningarna var av stort intresse, kanske mest för att Italien hade så stora framgångar. Den suveränaste boxaren var utan tvivel den svarte USA-grabben Cassius Clay i lätt tung-

Cresta Bravour

med 110° bildrör
arkitektoniskt fulländad
tip-top tekniskt utrustad
Riktpris Kr. 1 645:—

MONARK-NORNAN

AKTIEBOLAGET
AUTOMAGNET
ALLT BILELEKTRISK
GÖTEBORG

HERBERT AHLBERGS SKOMAKERI

Långedragsvägen 7 - Telefon 29 06 56

Rekommenderas.

RESTAURANT LORENSBERG

FLOOR-SHOW

dans

måndag, tisdag, torsdag, fredag

Tel. 17 65 20

Den behändigaste transistorapparaten finns i alla former
och priser hos

SKÖLDS

Friggagatan 29. Tel. 15 72 00

Långedragsvägen 94. Tel. 29 03 31

Skanstorget 8. Tel. 13 48 97

FRISERSALONGEN

KONSUMHUSET

H. Benjaminsson, Kåringberget

Rekommenderas

BERGS

FRUKT- & GRÖNSAKSAFFÄR

Olskroksgatan 11 Tel. 15 20 27

Konserver - Frukter - Grönsaker
Blommor

S. O. HAGLUNDS

Smidesverkstad

Långedragsvägen 110

Tel.: 29 00 92, 29 28 92

Eklundagatan 8
Göteborg S
Tel. 18 47 00

Följ **REGEMENTETS Stolta Traditioner**

köp EDRA ringar hos

Hovjuvelerare **K. ANDERSSON**

O. Hamngatan 41

ENGLUNDS KONDITORI

Långedragsvägen 160 - Tel. 29 08 04

Rekommenderas för sina läckra bakverk

EKEBERGA VILOHEM

inneh.: Nils Mohlén

Ångkäringsgatan 15 - Telefon 29 26 28

GÖTEBORG

Spårväghållplats: Kåringberget

HERRLJUNGA POTATISLAGER

Köpmansgatan 2 - GÖTEBORG

Tel. 11 33 23, 11 95 54, 11 33 73

Potatis i parti

STENBERGS SPECERIAFFÄR

Långedragsvägen 50 Tel. 29 00 98

specierier konserver
tobak

A.E.I. och MULLARD

ELEKTRONRÖR - HALVLEDARE

KOMPONENTER

TELEINVEST AB

Rosenlundsgatan 8 - Göteborg

Tel. 13 51 54, 11 61 01, 13 13 34

**Allt i radio-
och svagströms-
detaljer**

AB Radiomateriel

Trädgårdsgatan 6, Göteborg C. Tel. 17 11 55

vikt. Han vann sin klass på ett mycket övertygande sätt. Nu har han blivit proffs i USA och fungerade bl. a. som sparring åt Ingemar Johansson före dennes tredje match mot Floyd Patersson.

De mest spännande duellerna utspelades nog på friidrottsstadion. Höjdhoppfinalen glömmet man inte i första taget, där striden var oerhörd. Eller om man tänker på 100-metersfinalen, där tysken Hary vann helt uttippad eller tiokampsstriden mellan den mörkhyade giganten Rafer Johnson från USA, Yang Chuan Kwang från Formosa och ryssen Kusnetsov, där sista grenen blev avgörande. Den etiopiske korpralen Abebe Bikila, som barfota segrade i maratouppet, var väl den som utförde en av de största prestationerna under denna olympiad. Skönhet och snabbhet fick man se i negressen Willma Rudolph som ensam tog tre guldmedaljer. Efter spelens slut förlovade sig den svarta drottningen med den amerikanske sprintern Norton, som kom sist i sina båda finaler. Man får hoppas det var en tröst för honom, eftersom han var tippad att vinna båda sprinterloppen.

I OS-byn kunde man inte undgå att se hur noga dessa idrottsmän och kvinnor förberedde sina tävlingar. Den figur som jag speciellt kommer ihåg är maratonsegraren, Abebe Bikila. Han gick upp varje morgon klockan tre, tog på sig sin träningsoverall och var ute och sprang på gator och gräsmattor i byn fram till klockan sex. När han hade avverkat sina tre timmars löpning, badade han, åt och kröp i säng för att sova till fram på eftermiddagen. På så sätt slapp han den stekande solen mitt på dagen.

Till OS-deltagarnas trevnad fanns det en club där det dansades fram till klockan 22.00 varje kväll. Här möttes världens idrottselit i ett sunt nöjesliv

och glädjen stod högt i tak. En kväll minus jag speciellt. En italiensk brottare, 150 cm lång, bjöd upp W. Rudolph till en rock'n roll dans. Hon var huvudet högre än han. Den dans som de utförde går utan tvekan till historien för samtliga som var på klubben denna kväll.

Dagarna i Rom rann snabbt undan. Den underbara staden har massor med sevärdheter att bjuda på. För mig står faktiskt S:t Petruskyrkan främst och jag tillbringade en hel dag där studerande allt det märkliga och nya som kyrkan har att bjuda en nordbo.

Olympiaden, roppidrottsmän, kamp i en underbar stad, ett minne som aldrig förbleknar, Rom 1960.

Stressad rutin

Vad är klockan?

Gott om tid! 20 minuter kvar.

Är han på väg?

Ja, men det går inte fort.

Nu är han väl snart uppe? 10 minuter kvar.

Vart har han tagit vägen? 8 minuter kvar.

Det är nog bäst jag åker upp nu. 7 minuter kvar.

Gick det så fort? 6 minuter kvar.

Ännu syns han inte. 5 minuter kvar.

Vad är det som krälar på takåsen?

Ja, ja han hinner inte vända nu.

Hur kan man vara så dum?

Bara han hinner. 3 minuter kvar.

Han hinner nog. 2 minuter kvar.

Lossa fort nu! 1 minut kvar.

Kan han nu inte få loss heller? 30 sekunder kvar.

Äntligen! 5 sekunder kvar.

Vart gjorde jag av visselpipan? 3 sekunder kvar.

Oh, här. 1 sekund kvar.

— — — Hala fortare! Sträck linan!

PUH!

**DU har väl betalt in medlemsavgiften.
Postgiro 4 50 49.**

POSTTJÄNST

Dagofficeren frågade posten vad han gör då översten nalkas.

— Jag ropar "I gevär!"

— Riktigt. Men om ni ser att elden kommit lös exempelvis i fritidshemmet, vad gör ni då?

— Då ropar jag "Eld upphört!"

*

Under Korea-kriget händet det vid ett tillfälle, att en post i främsta ledet en natt hörde prassel från ett buskage. Han höjde sitt maskingevär och ropade:

— Halt! Vem där?

— En amerikansk soldat! blev svaret.

— Lösen?

— Den har jag glömt.

— Sjung då andra versen av nationalsången!

— Den har jag också glömt.

— Det är bra. Du kan stiga fram!

Kamratföreningen kallar Dig!

Kustartilleriets Kamratförening
i Göteborg

Kustartilleriets kamratförening i Göteborg inbjuder härmed nuvarande och förutvarande kustartillerister, såväl fast anställda som värnpliktiga till medlemskap i föreningen. Anmälan om inträde kan ske genom insättande av årsavgiften, 5 kronor, på postgiro 4 50 49. Adress Kustartilleriets Kamratförening, Göteborg. Skriv fullständigt namn, titel och adress, födelseår och dag på talongen. Varje medlem erhåller Kamratföreningens tidning gratis. Postens kvitto gäller som Kamratföreningens.

AB Gösta Larssons JÄRNAFFÄR

Långedragsvägen 59
Telefon 292060

Den nye chefen Va 32/31-Gbg
Överste Birger Björnsen
i KA:s nya uniform.

Utdelning av veterannålar 1961

Direktören Sixten Egerdahl
 Trädgårdsmästaren Bertil Andersson
 Maskinhandlanden Eric Grönberg
 Direktören Inge Harström
 Tjänsteman Artur Jansson
 Herr Ivar Jansson
 Handlanden Oscar Johansson
 Chaufför Albert Kajman
 Rederitjm Gunnar Thorbjörnsen
 Ingenjör Folke Sahlin
 Direktören Birger Ygge

Vi hedra och hylla kamrater som jubilerar

2:a kvartalet 1961:

80 år

Köpmän F. C. Hammar 28/8

70 år

Lantbrukare Karl Andersson 26/8

Mr C. I. J. Johansson 5/9

Elj J. P. Persson 19/9

60 år

Köpmän C. F. Hellquist 7/7

Handelsförståndare

Olof Janhell 24/11

Brandförman G. H. Lind 15/10

Förvaltare E. V. Strömquist 1/9

Entreprenör E. R. Widén 13/9

50 år

Förvaltare E. G. Adamsson 14/11

Förvaltare J. U. Bjensjö 3/11

Major Gösta Karlberg 2/11

In memoriam

Kamrer Carl Vilck 20/9 1960

Ingenjör Erik Morgan 8/1

Flaggj. C. A. Kling 10/1

Förvaltare P. A. Järdig 9/3

PROGRAM

för firandet av Kustartilleriets kamratförening i Göteborg
25-ÅRSJUBILEUM

Söndagen den 14 maj 1961.

Samling sker vid marketenteriet (inom Kungl. Älvsborgs kustartilleriregementets kasernområde vid Kätingberget där musikkåren spelar från kl. 12.30. Samlingen skall vara avslutad senast kl. 12.55 då platserna skola vara intagna i marketenteriet.

Kl. 12.00	Lunch för inbjudna gäster
" 13.00	Ordföranden hälsar välkommen
" 13.00—13.30	Kaffedrickning
" 13.35	Uppställning
" 13.40—13.50	Marsch till KA 4 hamn. Fana medföres.
" 13.55—14.10	Båtfärd till Älvsborgs Fästning
" 14.15—15.30	Jubileumshögtidlighet:
fanparad
fältgudstjänst
anförande
utdelning av förtjänstplakett
utdelning av veterannålar
militärmusik
" 15.35—15.45	Båtfärd till KA 4 hamn
" 15.50—17.45	Sightseeing i Göteborgs skärgård
" 18.00	Jubileumsmiddag på Långedrag's restaurant

Styrelsen uttalar den förhoppningen att så många som möjligt av Kamraterna kommer till samlingen på KA 4 och sedan deltaga i jubileumshögtidligheterna.

Alla slag av KONSTSTOPPNING

såsom Kläder, Dukar, Äkta Mattor,
Bil- o. Möbelsklädsel m. m.

Alla slag av Knapphäl, maskinsydda och skräddarsydda. Maskinstoppning. Plissering. Strumpupp-maskning.

Kem. Tvätt. Vit- o. Hushållstvätt.

ALLT I SÖMNAD

Ombud antagas över hela landet.

KONSTSTOPPNINGS- SPECIALISTEN

Risåsgatan 5 - Tel. 1374 59, 11 30 33

BUSSAR

för alla slag av resor.
Vana och säkra förare.

BUSSBESTÄLLNINGSCENTRALEN

Statliga, kommunala och privata bussföretag i
Göteborgsområdet

Slussplatsen 2
Tel. 17 15 00

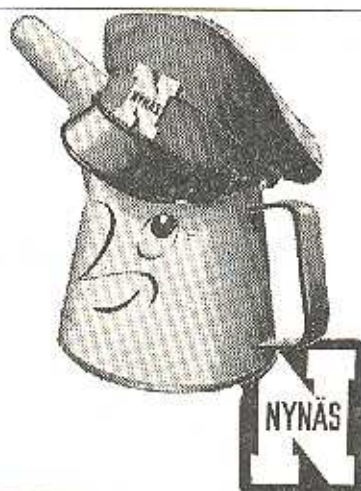
Räddningskåren

GÖTEBORG

Hjälper alla — med allt — överallt!

För upplysningar ring: 1576 00, 1576 60

Kör på
NYNÄS
— det
lönar sig

Billeruds Aktiebolag

Säfte

Trävaror

Cellulosa

Papper

Nordiska Engros AB

Bankogatan 35 Telefon växel 45 75 40

G Ö T E B O R G

Försäljer:

Korta varor

Rökutensilier — Kem, tekn. artiklar

Lås - borstar och övriga marketenteriförnödenheter

Lev. till marketenterier

Vänd Eder med förtroende till

Högsbotorp & Järnbrotts Juvelerareaffär

Axel Dahlströms torg 1. Tel. 45 46 44. Göteborg V

när det gäller priser och gåvor. Stor sortering.

Gravvårksten utföres å Egen verkstad

Allt i branschen

Välkommen!

AB

Strömman & Larsson

G Ö T E B O R G

Tel. 22 21 90 (växel)

Sågade och hyvlade Trävaror

Alla slag av Byggnadssnickrier
och Listverk

Lamelldörrar - Lamell - Träfiberplattor

**Göteborgs populäraste
varuhus i hjärtat
av stadens centrum**